

Az őshaza kérdése

A magyarság őshazájára, vándorlására nézve a tudomány legújabb megállapításai máig sem nyertek helyet az iskolában. Ezt kívánjuk alább összefoglalni.

ŐSHAHA. A nyelvtudomány megállapítása szerint a magyarság a finnugor népcsalád ugor ágához tartozik. Őshazája a Közép-Volga és mellékfolyói, a Káma, Csuszovája és Bjelája mentén terült el, ahol a III. évezred derekán a finnugor népek kötelékében velük teljes nyelvegységben élt. Ezek a népek ott halászzattal és vadászzattal foglalkoztak, aránylag alacsony műveltségi fokon állottak és sátrakban laktak.

TOBOLMENTI HAZA. A finnugor népcsalád Krisztus előtt 1000—500 között kettészakadt: a finn népek itt maradtak Európában, az ugor ág tagjai, a vogulok, osztjákok és magyarok az Ural-hegység keleti lejtőire telepedtek le a Tobol- és az Irtis-folyók vonaláig. A közös hazából nyelvünk alapszavait hozták ide magukkal, így a számszókat, a testrészek elnevezéseit, a családi életre, halászzatra és vadászzatra vonatkozó szavakat (szem, fül, láb, hal, eb, stb.). A Krisztus után I—IV. században a magyarságot egy szomszédságában élő és vele kereskedelmi kapcsolatban álló ogur nevű török törzs igazta le. A győzők és leigázzottak ettől fogva életközösségben éltek és lassan összeolvadtak. Ennek folytán az eredeti finnugor nép természete és életformája gyökeresen megváltozott és a csendes halász-, vadásznép a szilaj lovas ogurokkal keveredve, vitéz lovas- és katonanéppé alakult át, melyben szerencsésen egyesültek a két alkotó nép kiváló tulajdonságai. Ez az egyesülés adta a magyarságnak azokat az értékes sajátságokat, amelyek később nagy feladatokra tették képessé. Valószínűleg az oguroktól tanulta el a rovásírást, erre vallanak a betű-, szám- és szóátvételek. Nyelve is bővült a fejlettebb életviszonyokra vonatkozó szavakkal (buza, árpa, gyapju, kantár, stb.).

KAUKÁZUSI HAZA. A magyarság körülbelül 465-ig élt ott az ogur törzs kötelékében. Ekkor ugyanis Ázsiában nagy néphullámmás indult meg: a kínaiak megtámadták és szétverték az avarokat, akik nyugat felé nyomulva megharanták a mai Kelet-Turkesztánban élő szabirokat, ezek pedig északnyugatra tartva, rátörték a Tobol mellékén nomád életet élő török törzsekre. A magyarság tehát az ogurok kötelékében elindul új hazát keresni és letelepszik a Kaukázustól északra a Don- és Kubán-folyók közti vidékre különféle török törzsek és alánok közé. A magyarságot a görög források itt négy néven említik: ungroi

(Ungarus, Ungarn, Uher, vengr), szabirok, törökök és magyarok néven. Ez a négy elnevezés négy különböző politikai korszakot takar és mindegyik annak a törzsnek a főségét jelzi, mely alatt a magyarság akkor élt. A magyar név már abban a korszakban jutott jelentőségre, amikor a Megyer törzs maga állt a független törzsszövetség élére és átvette a vezetést a többi törzs fölött is.

A magyarság körülbelül 465—830-ig élt a kaukázusi hazában. Mielőtt ezt a földet elhagyta volna, egy csoport kivált és visszaköltözött a volgamelléki őshazába (besgurok = baskirok). A többiek a Fekete-tengertől északra a Don és Dnyeper közti vidékre költöztek. Ezt a hazát egyik vezérükről Levédiának nevezték.

LEVÉDIA. Itt éltek 830—889-ig. Szomszédaik északról és északkeletről a szlávok és a besenyők, keletről a kazárok és délnyugatról a bolgárok. Itt csatlakozott hozzájuk a kazárok főllázadt csoportja, a kabar. Levédiában a magyarság még laza törzsszövetségben élt. Minden törzsfő önállóan vezette törzsét. E szervezetben érte őseinket észak felől az uzok és kazárok elől menekülő besenyők támadása. Az egységes erőt kifejezni nem tudó magyarság a nyomásnak engedve, átkel a Dnyeperen és a Bug—Dnyeszter—Prut—Szeret-folyók alsó folyása mentén az Al-Dunáig telepedik le. Ezt a hazát Etelköznek nevezték.

ETELKÖZ. Etelközben mélyreható változások történtek őseink életében. Az eddig törzsszervezetben élő magyarság a kazárok befolyása alatt Árpád személyében fejedelmet választ. Ezt a törzsek között létrejött szövetséget a vérszerződéssel pecsételték meg. Ezzel megalakult a magyar *nemzet*. Árpád hatalma nem volt korlátlan, mert az egész nemzetet érintő ügyeket (fejedelemválasztás, hadüzenet és békekötés, végső fokon az igazságszolgáltatás) a község (communitas) intézte. Mivel ennek tagja volt minden szabad magyar, a legszebben juttatta kifejezésre az alkotmányosság elvét. Őseink alkotmányos érzékére vall, hogy amikor a szomszéd népek mind a királyok korlátlan hatalmának vetették alá magukat, a magyarság alkotmányos alapon szervezkedett.

A második fontossága az etelközi tartózkodásnak az, hogy a magyarság innen lépett közelebbi kapcsolatba a nyugati hatalmakkal. Már 892-ben Arnulf német császár szövetségében halálos csapást mértek Svatopluk Moraviájára. 895-ben pedig Bölcs Leó görög császár hívta őket segítségül Simeon bolgár fejedelem ellen, aki már Konstantinápolyt fosztogatta. A magyarok leverik a bolgárokat, de Simeon a magyarság ősi ellenségével, a Levédia területén lakó besenyőkkel lépett szövetségre. Az együttes

támadásnak a magyarság nem tudott ellenállni, fölkerelkedett és a besenyők elöl menekülve, a Kárpátok hágóin át a Kárpáti Medencébe nyomult be 895 őszén.

Időrendi sorrendben a magyarság vándorlását, utját és etnikai kialakulását a következőkben foglaljuk össze.

A magyarság őshazája a Közép-Volga mentén volt (Káma, Csuszovája, Bjelaja).

Innen húzódtak északra, a Tobol mellé, az urali erdőség és a szibériai róna határvidékére, ahol a török ogur néppel szomszédságba jutottak. Krisztus előtt IV. század. (Harmadfélezer évvel ezelőtt.)

Hosszas szomszédság és hódoltsági viszony, majd tartós együttélés során itt elsajátították az ogurok műveltségét, átvették számukra új fogalmakat jelölő műveltség-szavaikat, követték szokásaikat, utánozták életmódjukat, majd törzssé szervezkedve, a szomszédos on-ogur vagy on-gur törzsszövetséghez csatlakoztak.

Az onogur nép és a magyar (megyeri) törzse együtt hódolt meg a többi ogur népekkel Krisztus előtt 177-ben a középázsiai Húnbirodalom királyának.

Krisztus előtt 70 körül a magát függetlenítő ogur királynak hódoltak meg.

Krisztus után 90 táján a kínai határról kivándorolt húnok fejedelmének. Ezekkel együtt jött 375-ben hún vezetés alatt *európai földre*. A magyar nép ősei voltak a keleti határok védői. Az onogurokkal a Kaspi-tó nyugati partvidékén telepedtek meg, hol Magyar-törzsrük emléke máig is él a Kuma-folyó mentén Madzsar város, Madzsar helység és a Madzsar-tó nevében.

453-ban, Attila halála után az avarok elöl menekülő szavir nép nyomására a Földközi-tenger keleti partjára vonulnak (róluk 4 évszázadon át Onogorjának nevezték e területet), az alánok közvetlen szomszédságába. Ez a terület a Kubán és Don közötti területen volt.

Szövetségbe kerültek a bizánci császárral, ezt azonban Dengezik hún király nem nézte jó szemmel, legifjabb testvérét, Irniket küldte keletre, hogy »rendet csináljon«. Dengezik elesett a nyugati háborúkban, népe egy része a birodalmi földre telepedett, más része keleten Irnik húnjaival felszivódott a keveredés nyomán most már bolgár (=keverék) néven emlegetett ogurságba. Attila legkisebb fia a Gyula-nemzetség alapítója lett. E nemzetségből kerültek ki a földközi-tengeri bolgár népek fejedelmei, (Gurda és Magyar 525 táján).

545 táján az onogurok a szavirokkal egyesültek.

558-ban az Európába nyomuló avaroknak,

568-ban a Donig hatoló ázsiai türk hatalomnak hódoltak meg.

630-ban a Gyula-nembeli Kurt onogur fejedelem felzabadija s még egyszer és utoljára egyesítette onogurbolgár birodalmában az összes bolgár népeket.

680 táján szétvált a 3 bolgár nép. (A volgai bolgárok északra húzódtak, a doni bolgárok Kurt fia, Isperich vezérlete alatt nyugatra s a dunai bolgár fejedelemség megalapítóivá lettek.)

Az onogurok Kurt fia, Bég Baján uralma alatt régi hazájukban maradtak, de 680 táján meg kellett hódolniok a Kaspi-tó vidékén új hatalmat alapító kazárok kagánjának.

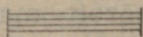
Az Avarbirodalom bukása és a Türkbirodalom belső bomlása nyomán a VI. és VII. században nyugatra áramló ázsiai néphullámok, nem tudták kivetni hazájukból az onogur-magyarokat, de mindegyik hullám leszakított és elsodort egy-egy töredéket. Egy kisebb töredék perzsa földre vándorolt ki, másokat az avar áradat sodort nyugatra. Néhány törzs pedig a kazár törzsszövetséghez csatlakozott. Így a valamikor tíz törzs (on-ogur) öt törzsre (bes-gur) olvadt le s ebben a szövetségben a Magyaritörzs jutott vezető szerephez. (Ekkor kezdik a perzsák a bes-gur és madzsar = magyar nevet használni.) Már a besgur-magyar szövetségből — a Magyaritörzs, Gyarmat, Tarján, Jenő, Kér törzsek népéből — vált ki az a határvédő csoport, melyet a kazárok a Volga két partjára telepítettek, mikor a besenyők 830 táján a Jaik-folyóhoz értek. Ezeket a besenyők 870 táján északkeleti és északnyugati irányba sodorták, az Uralvidékre és Permiába, ahol Julián domonkosrendi szerzetes 1237-ben rájuk talált. A következő évben tatár uralom alá kerültek s eltatárosodtak. (Az Ural tövében élő baskirok között ma is megvannak az ősi Gyarmat, Jenő, Kér törzsből származó törzsek s 1539-ben még a Magyar és Tarján törzsek ivadékai is éltek közöttük.)

A régészeti emlékek tanúsága szerint az 5 törzs egész népe és három szomszédos törzs vagy törzstöredék — a bolgárfajta Keszi (töredék), a Gyarmattal egyesült türkfajta Kürt s az ugyancsak idegen Nyék (határvédő) törzsnek a népe is 830 táján költözött át Levedjába, a Don—Donec—Dnyeper közére. Egyesülésükből itt Levedjában, a magyar hagyomány »Doni Magyarországon« alakult ki a *hétmagyar-törzsszövetség*. Velük együtt jött az Alsó-Don vidékére az a 3 »kazár« törzs is, amely később kabar (=lázadó) néven egyesült a nyugatra költöző hét magyar törzsszel. Ez az áttelepítés a kazárok műve volt, akik mint határőrök kerültek erre a vidékre az ekkor délre nyomuló normannok ellen. (Rurik rusz törzsfő lett a ruszok vagy oroszok kievi szláv fejedelemségének megalapítójává.) A normannok voltak az észak-déli kereskedelem főközvetítői. A velük való érintkezés nagy anyagi jólétre,

de egyszersmind a katonai szervezet megerősödésére vezetett a magyaroknál.

Mikor azonban a besenyők 889 után átkeltek a Volgán és elfoglalták a Don mentén fekvő szállásaikat, kénytelenek voltak Levediát is odahagyni. A Dnyeper és Al-Duna közt elterülő, folyóvizektől át- meg átszelt s ezért magyarul Etelköznek, folyóköznek nevezett síkságra menekültek.

Etelköz termékeny földje századok óta utolsó állomása volt a római tartományok felé törekvő barbár népeknek. A duna—tiszaközi jazigok, a géták, gepidák, gótok, húnok, avarok, bolgáriai szlávok, bolgárok mind megpihentek néhány esztendőre Etelközön. A magyaroknak itt három veszedelmes szomszédjuk volt: besenyők (a Dnyeperig hatoltak), délen a bolgárok keresztény állama és a bizánci császárság. Ezért megteremtették a szükséges katonai és politikai egységet s előkészítették a továbbköltözés útját. Örökös fejedelmüké kiáltották ki Álmos fiát, Árpádot, a régi hún-magyar királyi ház sarját. Bevonták az immár egy fő alatt álló szövetségbe a kabarok törzseit, mint nyolcadik törzset. Szövetségbe léptek Bölcs Leó bizánci császárral és a letelepülésre kiszemelt új hazával szomszédos Keleti-Frankbirodalom királyával: Arnulffal. A szerencsétlenül végződött 895. évi bolgár háboru és a besenyők újabb támadása után pedig Árpád fejedelem vezetésével mind felkerekedtek s a Kárpátok hágóin át le szálltak a Tisza és Duna síkjára.

TANÍTÁSOK

Beszéd- és értelemgyakorlat

I. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Az első beszéd- és értelemgyakorlat.

Nevelési cél: Az iskolában mindnyájan testvérek vagyunk!

I. Előkészítés. a) Érdeklődés keltés. Hányan vagytok testvérek? Hogyan nevezik testvéreidet? Szereted-e őket? Melyik testvéred szereted a legjobban? Miért? Mivel mutatod meg neki nagy szeretetedet? De azért a többit is szereted? Miért? Téged is szeretnek testvéreid? Miből gondold? Neked nincs testvéred? Kikkel szoktál játszani? Kik a te barátaid? Szereted őket? Miért? Mivel mutatod